పశ్చాత్తప్తుడు

'వైదేహి'

సాయంత్రపు అరుణకాంతుల నీడలు ఆ చెరువులోని నీటిలో ప్రతిబింబిస్తున్నాయి. బడి వదిలినతర్వాత అందరూ ఇంటి కెళ్ళినా, పదిసంవత్సరాల రవి మాత్రం ఆ చెరువుగట్టున కూర్చుని ఆలోచిస్తున్నాడు. అతనిది ఎదగని మనసు. వికసించని మొగ్గవంటి హృదయం. పౌరుషం ప్రతాపం వీటి అర్థాలు అతనికి తెలియకపోయినా అతను కార్యరూపంలో ఆచరించి చూపగల సమర్థుడు. ఈరోజు మధ్యాహ్నం క్లాసులో అతనికి జరిగిన అవమానాన్ని గురించే అతను తీవ్రంగా ఆలోచిస్తున్నాడు. అతనిలో ప్రతీకార వాంఛ తీవ్రంగా బాధిస్తూంది. రామలింగయ్య పంతులు పనిపట్టాలి. ఎలాగైనా సరే అతనిమీద కక్ష తీర్చుకోవాలి. ఇదీ అతని ఆలోచన.

క్లాసులో ఉపాధ్యాయుడు పాఠం చెబుతున్నాడు. అందరూ శ్రద్ధగా వింటున్నారు. వెనుకబెంచీలోని రవి మాత్రం పుస్తకంమీది అట్టమీద పిచ్చిపిచ్చిబొమ్మలు గీసుకుంటున్నాడు. ఇది గమనించిన రామలింగయ్య పంతులు రవిని మందలించడానికి చేతనున్న సుద్దముక్క అతనిమీదికి విసిరాడు. అది వెళ్ళి అతని ముక్కుకొనకు తగిలి చురుక్కుమనిపించింది. ముక్కు మంట పుట్టింది. కళ్ళమ్మట నీళ్ళువచ్చాయి.

"ఏరా రవీ! అందరూ పాఠాలు వింటూంటే నీవు మాత్రం పిచ్చిగీతలు గీసుకుంటూ కూర్చున్నావా?" అని ప్రశ్నించాడు.

రవి మౌనంగా లేచి నిల్చున్నాడు.
"చిన్నతనంలో గాంధీ ఎలా ఉండేవాడో చెప్పరా?"

అప్పటి బోధనాంశమైన పాఠంలోని ప్రశ్న వేశాడు.

రవి జవాబివ్వలేదు.

"నీలాగే అల్లరిచేసేవాడు. అయినా పెద్దవాడయ్యేకొలది బాధ్యతలను గుర్తించి తన మనస్సును మంచివైపు మళ్ళించి మహాత్ముడైనాడు. ఓరీ కుంకా! నీవు కూడా గాంధీ అంతటివాడివి కావాలి" అన్నాడు రామలింగయ్య.

"మరైతే నన్నిప్పుడు అల్లరి చెయ్యనివ్వండి" అన్నాడు రవి.

ఈ మాటకు క్లాసులోని పిల్లలందరూ గొల్లుమన్నారు.

"రవీ! మంచిగా చెబితే వినవు. నీ పసలు అక్కడ కూర్చుంటే కాదు. ఇలారా! ఈ ముందుబెంచీలో కూర్చో." రామలింగయ్య మందలింపు ధోరణిలో అన్నాడు.

"అదేం కుదరదు మాష్టారూ! నేనిక్కడే వుంటాను. నా కిక్కడే బాగుంటుంది." మొండిపట్టు పట్టినట్టు జవాబిచ్చాడు రవి.

"అంతా నీ ఇష్టమేం?" అంటూ రామలింగయ్య రవిచెవిపట్టుకొచ్చి అతన్ని ముందుబెంచీలో కూర్చోబెట్టాడు.

రవి మాష్టారు చెయ్యి విదిలించుకొని ఆ బెంచీలో కూర్చున్నాడు. అలా కూర్చున్న రవి తన ప్రక్కనున్నది తనతో విరోధం పెంచుకున్న రాముడని గుర్తించి, అదిరిపడ్డట్టు చివుక్కున పైకి లేచాడు. తన కుర్చీవైపు వెడుతూండిన రామలింగయ్య మాస్టారుకు ఎదురుగా వెళ్ళి నిలబడి

"మాస్టారూ" అని గదమాయించాడు.

రామలింగయ్యమాస్టారు వాడి దూకుడికి ఆశ్చర్యపడ్డాడు.

"వాడిని అక్కడనుంచి లేపండి. లేదా నన్ను వెళ్ళి నా బెంచీలో కూర్చోనివ్వండి" అన్నాడు రవి.

వాడన్న మాటలకు రామలింగయ్య మాస్టారు ఆశ్చర్యపడ్డాడు. ఇంత చిన్న పిల్లలలోగూడా ఇంతటి శత్రుత్వాలా! ఆయన ఖిన్నుడైనాడు.

"అదంతా బయటరా రవీ! ఏం? వాడిప్రక్కన కూర్చోను నీకసహ్యమా?" రామలింగయ్య మాష్టారు వాడిని ప్రశ్నించాడు.

"అవును అసహ్యమే. నన్నెళ్ళి నా చోట్లో కూర్చోనివ్వండి." అంటూ మాష్టారి అనుమతికి గూడా ఎదురుచూడకుండా వెళ్ళి పుస్తకాలు తీసుకొని తన సీటువైపు నడిచాడు.

రామలింగయ్య మాష్టారుకు గూడా పట్టుదల పెరిగింది.

"రవీ!" సింహంలా గర్జించాడు.

"ఇష్టమైతే వాడి ప్రక్కన కూర్చో లేదా ఇంటికెళ్లు" అన్నాడు.

అంతే! రవి మారు మాట్లాడకుండా పుస్తకాలు చేతపట్టుకొని ఒక ఆక్రోశపు

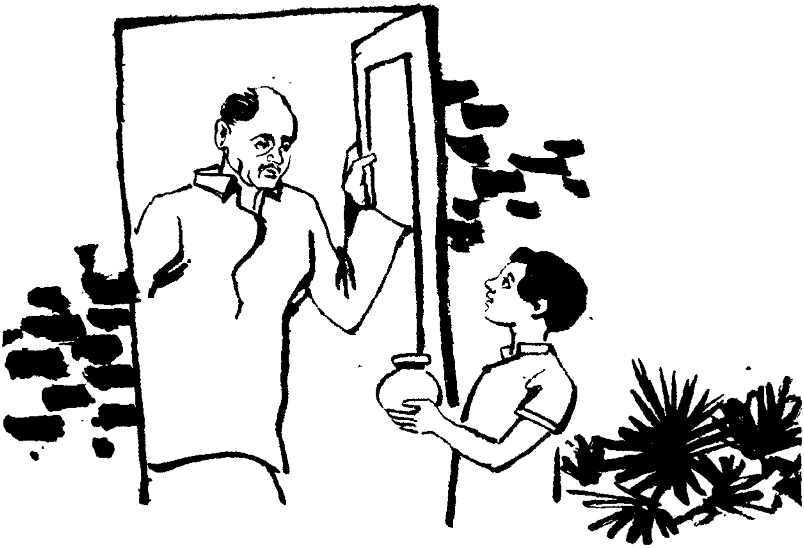

చూపును రామలింగయ్య కేసి చూచి క్లాసుదాటి వచ్చేశాడు.

"ఒట్టి గర్విష్టివెధవ" అని తనలో తను గొణుక్కున్నాడు మాష్టారు.

మిగిలిన పిల్లలంతా పక్కున నవ్వారు.

ఇది గ్రహించిన రవి హృదయం అవమానంతో మండిపోయింది. ఇంటి కెళ్ళడానికి గూడా బుద్ధెయ్యలేదు. అందుకే వచ్చి ఆలోచిస్తూ ఆ చెఱువుగట్టున కూర్చున్నాడు.

అలా ఆలోచిస్తుండిన రవికి మెఱుపు లాంటి ఆలోచనవచ్చింది. అంతవరకూ వాడిలోవుండిన దిగులు మంచులా కరిగి పోయింది. వికసించిన ముఖంతో తన నిర్ణయాన్ని ఆచరణలో పెట్టాలని ఇంటికి బయలుదేరాడు.

ఆరాత్రి అన్నం తింటూకూడా రవి తనకు తోచిన ఆలోచనను గురించి ఆలోచిస్తున్నాడు. "అవును. అలా చేస్తేనే తనకు మనశ్శాంతి, తనకసి తీరుతుంది." పదే పదే ఇలా అనుకుంటున్నాడు.

అందరూ పడుకోబోయేటప్పుడు అమ్మను చేరాడు రవి.

"అమ్మా ! రేపు రామలింగయ్య మాష్టారింట్లో ఏదో శుభకార్యమట. నిన్ను అడిగి మంచి గట్టిపెరుగు పట్టుకు రమ్మన్నారు" అన్నాడు గోముగా.

"అలాగేలే బాబు" అంది రవితల్లి.

మరుసటిరోజు నిద్ర లేవగానే తన పథకం ప్రకారం రవి పెరుగుబుడ్డితో రామలింగయ్య మాస్టారింట ప్రత్యక్ష మయ్యాడు.

బడికి రావడానికి తయారౌతూండిన రామలింగయ్య మాస్టారు గుమ్మంలో నిలబడిన రవినిచూచి ఆశ్చర్య పడ్డారు.

"ఏం రవీ! ఎక్కడికొచ్చావు?" అనివాడికెదురు వెళ్ళాడు రామలింగయ్య.

"మాస్టారూ! నిన్న మిమ్మల్ని అలా ఎదిరించిన దానికి కోప్పడకండి. అమ్మ మీకీ పెరుగు ఇచ్చి రమ్మని చెప్పింది," అంటూ ఆపెరుగుబుడ్డి అందించాడు.

రామలింగయ్య మాస్టారికి ఆశ్చర్య మేసింది. వాడిది పసిడిమనసు అనుకున్నాడు. పెరుగుబుడ్డితీసి ప్రక్కనపెట్టి వాడిని ఆప్యాయంగా దగ్గరకు తీసుకున్నాడు.

"రవీ! నీవా అల్లరి మానుకుంటే మంచివాడివేరా!'' అన్నాడు.

"నేను ఇంటికెళ్ళి పుస్తకాలు తెచ్చుకోవాలి. వస్తాను మాస్టారూ!" అంటూ అక్కడినుంచి ఇంటిముఖం పట్టాడు.

రామలింగయ్య మాస్టారు వాడి అమాయకత్వానికి ముసిముసిగా నవ్వుకుంటూ పెరుగుబుడ్డితో ఇంట్లోకి వెళ్లాడు.

రవికి పెరుగుబుడ్డి మాస్టారు చేతికిచ్చినప్పటినుంచి మనసు మనసులో లేదు. ఏదో తెలియని భయంతో ఆపాద మస్తకం కంపించిపోసాగాడు.

బిక్కు-బిక్కు-మంటూ ఇంటికొచ్చాడు. వాడికి ఆలోచనలు ఎక్కువైపోయాయి.

ఎవరైనాగూడా ప్రతీకారపు ఆవేశంలో ఏదోపెద్దగా ఎదుటివారిమీద పగ తీర్చుకోవాలని చూస్తారు. తీరా తానునుకున్న విధంగానే ఆచరించినతర్వాత పతన మవుతున్న ఎదుటివాడిని చూడగానే తన లోని మానవత్వం మేలుకుంటుంది. వాడిలోని మనిషి "నీవు చేసింది తప్పు... తప్పు" అంటూ ఎదుట నిలిచి క్షోభ పరుస్తాడు.

ఇక్కడ రవి పరిస్థితిగూడా అలాగే అయింది. మాస్టారు నిన్నటిరోజు తనను నలుగురిలో అవమానించాడన్న కక్షతో దాన్ని తీర్చుకోవాలని ఒక మార్గం ఆలోచించాడు. అతనికి కలిగినది దారుణమైన ఊహ. అతని ఆ ఊహ కనుగుణంగా జరిగిన క్రియవల్ల కొన్ని మానవ జీవితాలు బలైపోబోతున్నాయి. ఆ పెరుగులో పైరులకు చల్లేనిమిత్తం తెచ్చి వుంచిన ఎండ్రిన్ కలిపాడు రవి. దాన్ని గనుక మాస్టారి కిస్తే, దాన్ని తాగి వారింటిల్లిపాది సమూలంగా నాశనమై పోతారు.

రవి ఆవేశంలో మాస్టారి వినాశాన్ని ఆ విధంగా కోరాడు. కానీ నిజంగా మాస్టారింట్లోవాళ్ళు ఆ పెరుగు తాగుతున్నట్లు, అందరూ నిర్జీవులై నేలకొరిగి

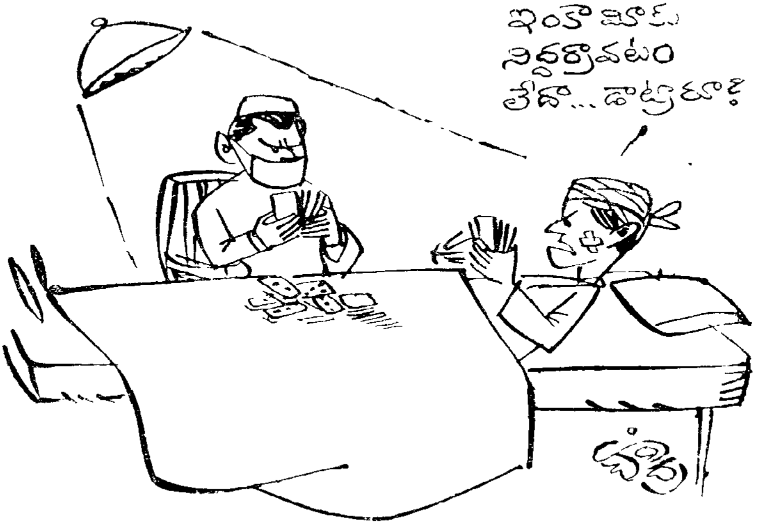

పోతున్నట్లు, వాళ్ళలా దిక్కులేని చావు చస్తే ఆ వూరివాళ్ళు దయదలచి వారికి దహన సంస్కారాలు జరుపుతున్నట్లు ఏదేదో వూహించసాగాడు రవి.

రామలింగయ్య మాస్టారు తనకు ఒకటవ తరగతినుంచి చదువు చెబుతున్నాడు. ఒక్కొక్కప్పుడు గట్టిగా మందలించినా, వేరొకప్పుడు ఎంతో ఆప్యాయంగా దగ్గర తీయకపోలేదు.

ఒకసారి అతనికి జ్వరంవస్తే, నాలుగురోజులపాటు మంచంమీద నుండి లేవలేకపోయాడు. అప్పుడు సంవత్సరం పరీక్షలు. రామలింగయ్య మాస్టారు రోజూ ఇంటికొచ్చి అతన్ని పరామర్శించి వెళ్ళేవాడు. జ్వరం తగ్గినతర్వాత రవి కొక్కడికే పరీక్షపెట్టి ప్యాసుచేయించాడు.

చురుకుగా చదువుకునే పిల్లలకు అవకాశమిచ్చి పైకి తేవాలి. "నేటి బాలలే రేపటి పౌరులు" అనే నినాదాన్ని ఎప్పుడూ దృష్టిలో పెట్టుకొని వ్యవహరించే వ్యక్తి రామలింగయ్య.

అలాంటి రామలింగయ్య మాస్టారు యీరోజు మధ్యాహ్నం భోజనం చెయ్యడంతో యీ ప్రపంచాన్ని వదిలిపోతాడు.

ఈ మాట అనుకోవడంతో రవికి ముచ్చెమటలు పోశాయి. దూరాన బడి గంట వినిపించింది. పుస్తకాలు తీసుకొని బడికేసి పరుగెత్తాడు.

ఆరోజు జనవరి 30. భారతీయ చరిత్రలో మానవాళిలోని మానవత్వానికి ప్రతీకగా వెలుగొంది రాలిపోయి, దీనులను దిక్కులేనివారుగా చేసిన మహా

త్ముని నిర్యాణదినం. ఆ రోజు క్లాసులో 10 గంటలకు గాంధీగారి ఆత్మశాంతికి శ్రద్ధాంజలి ఘటిస్తూ మౌనంగా రెండు నిమిషాలపాటు నిలబడ్డారు.

అది జరిగిపోయిన తర్వాత రామ లింగయ్య మాస్టారు గాంధీగారిని గురించి చెప్పడం మొదలుపెట్టాడు. రవి యధా ప్రకారం వెళ్ళి తన వెనుక బెంచీలోనే కూర్చున్నాడు.

"పిల్లలూ, ఈ రోజు విశేష మేమిటో తెలుసా ?"

"గాంధీతాత చనిపోయిన రోజు." ఎవరో పిల్లవాడు బదులు చెప్పాడు.

"అవును. ఈ రోజు ఆయన సంస్మ రణ దినం. గాంధీ మహాత్ముని జీవితం ఆదర్శప్రాయమైనది. ఆయన చిన్నప్పటి నుంచి పాపభీతి, దయార్ద్ర హృదయం, పెద్దలయెడ గౌరవము, మున్నగు మంచి లక్షణాలు అలవరుచుకున్నాడు.

"మనకు 1947 సం॥ ఆగష్టు 15వ తారీఖున స్వరాజ్యం వచ్చింది కదూ! స్వరాజ్యం వచ్చిన తర్వాత మనలో మనకు అంతః కలహాలు ప్రారంభ మయ్యాయి. పరాయివారిపరిపాలననుంచి, బానిసత్వంనుంచి, విముక్తి పొందామని, శాంతిశ్వాసలు తీసుకొనే లోపలే ఈ కలహాలు ప్రారంభమయ్యాయి. వెనుక బడిన జాతులైన హరిజనులు, గిరిజను లను ఉద్ధరించాలని నడుంకట్టాడు మహా త్ముడు. వారుగూడా మనుష్యులేనని, వారిని గూడా మనుష్యులుగా చూడాలని ఆయన ఉద్బోధించారు. ఇది కొందరికి అయిష్ట కరమైనదైంది.

"దాదాపు పాతిక సంవత్సరాల శ్రమ ఫలితంగాసాధించిన స్వాతంత్ర్యం నిరుప యోగమైపోయింది. ఈ స్వాతంత్ర్య సాధనకు అనేకమంది తమ జీవితాలనే త్యాగంచేశారు. ఎందరో ఎన్నో కష్ట నష్టాలకు గురైనారు. వారి శ్రమంతా చివరకు బూడిదలో పోసిన పన్నీరై పోయింది.

"అంతటి జటిల పరిస్థితులతో సాధించిన స్వాతంత్ర్య పరిణామం ఇలా కావ డంతో దానికి మూలకారకుడైన మహా త్ముడు ఎంతగానో పరితపించాడు."

"అనాదికాలంలో మానవుడు అజ్ఞాని. అనాగరికుడై అడవులలో తిరుగుత ఆకులలములు తిని బ్రతుకుతూ పచ్చా అప్పుడతనికి ఈ విభేద భావాలు లే యవు. అలాంటి మానవుడు క్రమేణా విజ్ఞాని అయినాడు. అతని బుద్ధివికాసంతో పాటు స్వార్థంగూడా పెరగసాగింది. ఆ స్వార్థమే హెచ్చుతగ్గు భేదాలను సృష్టిం చింది.

"1948, జనవరి 30వ తేది గాంధీ మహాత్ముడు ప్రార్థనా మందిరానికి వచ్చాడు. నలుగురిలోచేరి "హరేరామ– హరేరామ" అంటూ భక్తితో ప్రార్థన చేస్తున్నాడు.

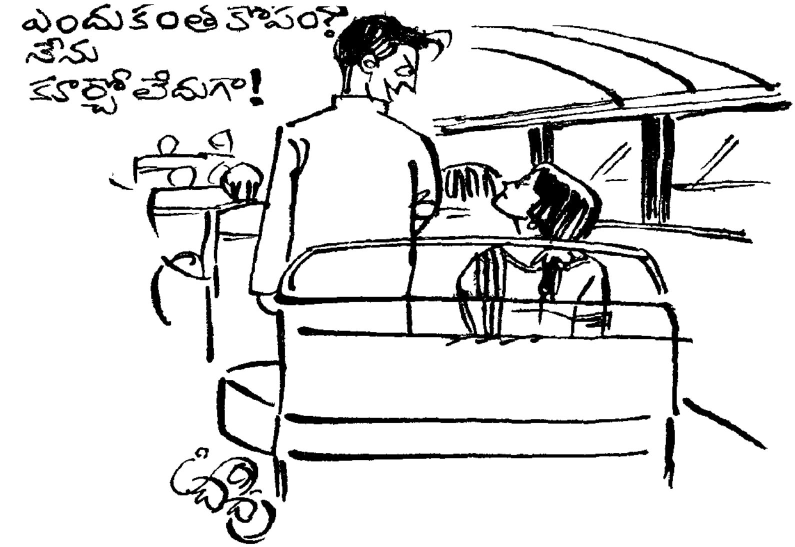

"మహాత్ముని ఆశయాలను ఇచ్ఛగించని వారిలో ఒకడైన గాడ్సే, అతను చూచి, పిస్తోలుతో, మహాత్ముడు ఏ హృదయంలో నైతే ఈ విశాల విశ్వంలోని వారందరికి చోటు నిచ్చాడో ఆ హృదయాన్ని గాయపరిచాడు. "హేరామ్!" అంటూ నేల కొరిగిపోయాడు గాంధీ.

"బాలలూ! మంచివాళ్లెప్పుడూ ఇలా దారుణమైన హత్యలకే బలైపోతూంటారు. ఆయన హృదయ ఔన్నత్యం చూశారా! రక్తపు మడుగులో కొట్టుమిట్టాడుతూగూడా క్షమాభిరతిని ప్రదర్శించాడు. తనను చంపినందుకుగాను గాడ్సేకు ఏ శిక్ష విధించవలదని ఆయన చివరికోరికగా కోరాడు.

"పిల్లలూ! ప్రతి ఒక్కరూ ఆయనలాగే మెలగగల్గడం దుస్సాధ్యం. ఆయన మానవత్వానికి మణిపూస! అందుకే ఆయన ఈనాడు మనలో చిరంజీవియై నిలిచిపోయాడు.

"ఆయనలాగే మీరుగూడా మంచివారు కావాలి!"

ఏకధాటిగా రామలింగయ్య పంతులు చెప్పుకుపోతున్నాడు. రవికి ఆ కథనం విన్నతర్వాత గాబరా మరీ ఎక్కువైంది. అతని ధ్యానమంతా రామలింగయ్య ఇంట్లో వున్న పెరుగుబుడ్డిమీదనే వుంది.

"మన రవి సంగతి చెప్పనా? నిన్న రవిని మందలించినందుకు వాడు అలిగి క్లాసు వదలి పోయాడుకదూ! అలాంటి వాడు రాత్రి తన తప్పు తెల్సుకొని, ఈ రోజు నావద్దకొచ్చి పెరుగునిచ్చి క్షమాపణ కోరుకున్నాడు. వాడిపుణ్యాన ఈ

రోజు మాకు దివ్యమైన పెరుగుభోజనం. ఈసరికి మా పిల్లలు ఆనందంగా దాన్ని ఆరగిస్తుంటారు."

రామలింగయ్య మాస్టారి మాటలతో రవి పసిహృదయం పరితపించింది. వాడిక అక్కడ కూర్చోలేకపోయాడు. అప్పటికే గంట పదకొండు ఐంది. నిజంగా ఈసరికి మాస్టారింట్లో భోజనం చేస్తుంటారా? అయితే తన పథకంప్రకారం వాళ్ళంతా చచ్చిపోతారా? లేదు ... లేదు ... అలా జరగడానికి వీలులేదు. జరగకూడదు. తాను గాడ్సేలాగా ద్రోహి కాకూడదు.

రవి ఇక అక్కడ కూర్చోలేకపోయాడు. మెల్లిగా లేచి రామలింగయ్య మాస్టారివద్ద కెళ్లాడు. వాడి కళ్ళమ్మట నీళ్ళు ధారా వాహికంగా ప్రవహిస్తున్నాయి. అతని వాలకాన్ని చూచిన మాస్టారు ఆశ్చర్య పడ్డారు.

"ఏం రవీ అలా వున్నావు?" వాడిని బుజ్జగిస్తున్న ధోరణిలో అడిగాడు.

"మాస్టారూ! గాంధీలాగే మీరుకూడా తప్పు చేసినవారిని క్షమిస్తారా?"

"తప్పకుండా బాబూ! మనిషి అంటే తప్పు చేయకుండా ఎలా వుంటాడు?" రామలింగయ్య చిరునవ్వు నవ్వుతూ అన్నాడు.

రవికి ఎలా చెప్పాలో అర్థంకావడం లేదు. ఒకప్రక్క భోజనాల వేళ్ళైపోతోంది.

"మాస్టారూ! మీ కిచ్చిన పెరుగులో విషం కలిపానండీ!" కష్టపడి కష్టపడి ఆమాట పూర్తిచేశాడు.

రవి నోటివెంట వచ్చిన ఈమాటతో రామలింగయ్య అదిరిపడ్డాడు. వెనువెంటనే స్తంభించిపోయాడు. రవికేసి నిశ్చలంగా చూస్తుండిపోయాడు కొన్ని నిమిషాలు. తరువాత తన కర్తవ్యం స్ఫురణకు వచ్చింది.

"ఎంతపనిచేశావు రవీ!?" అంటూ గబగబా క్లాసువదలి ఇంటికేసి అడుగు వెయ్యసాగాడు. పిల్లలుగూడా ఏం జరుగు తుందో చూద్దామని ఆయన్ను అనుస రించారు.

రవిమాత్రం క్లాసులోనే వుండిపో యాడు. ఎదురుగా గోడమీద గాంధీమహా త్ముని పటం కనిపిస్తూంది. ఆయన కరుణా పూరిత నేత్రాలు ఆ బాలుని హృదయాన్ని సూటిగా నాటాయి. కంటికిమంటికి ఏక ధారగా ఏడవటం మొదలెట్టాడు. వాడికా పరిస్థితులలో ఏం చెయ్యడానికీ తోచడం లేదు. నిజంగా తాను హంతకుడౌతాడేమో.

రామలింగయ్య మాష్టారు దడ దడ లాడే గుండెలతో వాకిట అడుగుపెట్టాడు. వెంటనే ఆయనకు కూనిరాగాలు వినిపిం చాయి. మాష్టారి అనుమానం నిజమైం దనిపించింది. వణికే చేతులతో వారగా వేసివున్న తలుపు తీశాడు. మాష్టారి భార్య పెద్దగా ఏడుస్తూంది. ఆమెముందు వారి పెంపుడుపిల్లి శవం పడివుంది.

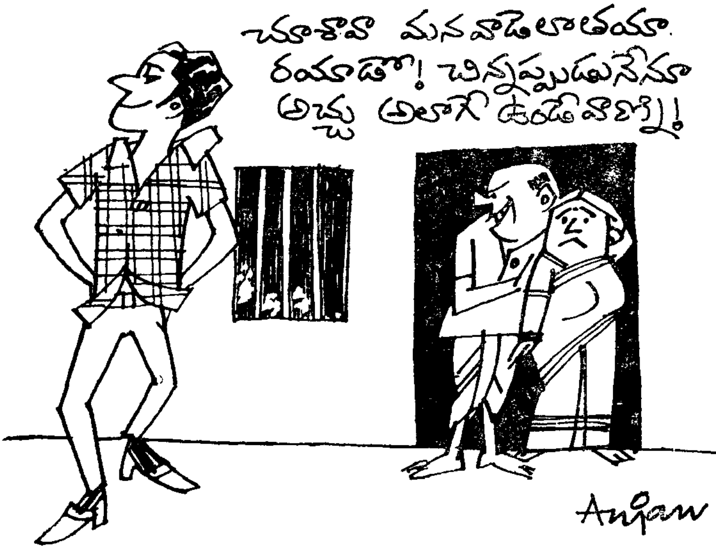

మాష్టార్ని చూడగానే ఆమె, "చూచారా! మనపిల్లి, ఉదయం మీబడి కుర్రాడు తెచ్చి ఇచ్చిన పెరుగుతాగి చనిపోయింది." ఆమెకు ఆపిల్లి అంటే ప్రాణం.

మాష్టారు ఒక శాంతిశ్వాస పీల్చాడు. భగవంతుడు తనపాలిట ఉన్నాడను కున్నాడు. వెంటవచ్చిన పిల్లలచేత ఆపిల్లి శవాన్ని ఎత్తివేయించి, భార్యను సమాధానపరిచిమళ్లీ బడికి బయలుదేరాడు.

బడి ఆవరణలో అడుగు పెట్టగానే, రామలింగయ్య మాష్టారికి కిటికీగుండా బావిలోకి దూకుతున్న రవి కనిపించాడు. గబగబ అటుకేసి పరుగెత్తి, అప్పుడే వీధినపోతూండిన ఒకరైతు సహాయంతో రవిని పైకితెచ్చాడు. అప్పటికే రవి రెండు, మూడు మునకలు మునిగి స్పృహకోల్పోయాడు.

ప్రథమచికిత్సచేసి రవిని మేల్కొలిపాడు మాష్టారు.

"రవీ! ఏ అనర్థమూ జరగలేదుగానీ, నీవల్ల ఇప్పుడు పెద్ద అనర్థం జరిగిపోయి వుండేదిరా?" అన్నాడు వెల్లికిలా పడుకొనివున్న రవి ముఖంలోకి ముఖం పెట్టి.

"నన్ను మన్నించండి మాష్టారూ!" అంటూ రవి చేతులు జోడించాడు.

"పద ఇంటికిపోదాం" అని రవిని మాష్టారే స్వయంగా భుజాన వేసుకొని వాళ్ళింటికి చేర్చడానికి బయలుదేరాడు.